

z nichž jsou nejvíce zastoupeny hřeby. Z nálezové situace jednoznačně nevyplývá, zda věž zanikla již během přestaveb v 15. století, nebo až v souvislosti se stavbou kaple sv. Eustacha ve 2. polovině 16. století.

V místech předpokládaného nejstaršího osídlení v severovýchodní části nádvoří byly položeny tři sondy. V sondě č. I před černou kuchyní bylo dokumentováno středověké souvrství s nálezy zlomků keramiky datovatelných do 14.–15. století. Sondy č. II a III se nacházely v severovýchodní části nádvoří v místech někdejší skalky za vstupní branou do hradu (obr. 61). Zde zkoumaná souvrství obsahovala zlomky kuchyňské a stolní keramiky s příměsí grafitu v keramické hmotě a se značkami na dnech. Z výzdoby převažují ryté vlnice kombinované s horizontálními liniemi. Tento druh keramiky se na Vysočině vyskytuje ve 13. století v městském prostředí, na venkově předpokládáme jeho užívání i později během 14. století. Další výraznou skupinu artefaktů nalezených v sondách č. II a III představují militaria. Jednalo se především o hroty střel do kuší s kruhovou tulejí (celkem 25 ks) a střel s trnem do šípů (celkem 28 ks), dále potom o fragmenty železných nožů a stavebních kování, z velké části hřebů s křídlovitou hlavicí. Nálezy kulevých jamek vyhloubených do žulového podloží (obr. 62) a vrstvy mazanice dovolují vyslovit předpoklad, že se v severovýchodní části hradního nádvoří nacházela stavba dřevohliněné konstrukce, jež byla ve 14. století součástí souboru nejstarších stavebních objektů na Roštejně (AMČR).

Literatura

AMČR: Záznam M-202100415 [cit. 2021-10-07]. Archeologická mapa České republiky.

Demek, J., Mackovčín, P. a kol. 2006: *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Pešta, J. 2016: *Hrad Roštejn. Stavebně historický průzkum*. Rožmitál pod Třemšínem.

Plaček, M. 1992: Hrad v povodí Jihlavy a Rokytne. *Archaeologia historica* 17, 145–158.

Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri.

Rozinková, K., Zimola, D. 2018: *Kaple sv. Eustacha*. Jihlava: Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o., Hrad Roštejn.

Vaničková, Z., Jaroš, Z. 2006: *Z historie hradu Roštejna*. Interní tisk. Uloženo: Muzeum Vysočiny Jihlava.

Obr. 62. Hrad Roštejn. Kulevých jam vytesané do skalního podloží. Foto D. Zimola.

Fig. 62. Roštejn Castle. Postholes hewn into the bedrock. Photo by D. Zimola.

Summary

An excavation of Roštejn Castle (Doupě cadastral area, Jihlava District; Fig. 59) was conducted in 2017–2020, following a historical building survey, during the implementation of the project, “Roštejn Castle – Opening of New Exhibitions”. It uncovered the original stone wall with a thickness of 2.3 m. The so-called small *chemin de ronde* (wall-walk) connecting the tower with the northwest corner of the fortification was built on its crown. The foundation masonry of the corner tower was detected under the present-day floor of the chapel of St Eustace (Fig. 60). The destruction layers in the tower fill bore traces of fire. Postholes and fired daub layers enable the presumption that a wood-and-earth structure, part of the complex of the oldest building structures at Roštejn (Fig. 61, 62), stood in the northeast corner of the castle court in the 14th century.

David Zimola

Drásov (okr. Brno-venkov)

Jihozápadně od Drásovské studánky, parc. č. 2628/1, 2630, 2631/1.

Raný středověk, novověk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -606272.58, -1143614.41; -606277.13, -1143631.96; -606199.39, -1143609.02; -606197.03, -1143617.72

Ve druhé polovině roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na pozemcích parc. č. 2628/1, 2630 a 2631/1 v souvislosti s opravou trubního přívaděče Vířského oblastního vodovodu (viz oddíl Doba železná). Na základě získaného materiálu je možné jednu zásobní jámu datovat pravděpodobně do raného středověku. Jiná zásobní jáma pak obsahovala zlomky novověkých keramických nádob.

Literatura

Neuveveno.

Summary

A rescue excavation conducted in Drásov (Brno-Country District) in the second half of 2020 revealed several storage pits. Based on the gathered material, one storage pit can probably be dated to the Early Middle Ages. Another storage pit contained fragments of Modern Period ceramic vessels.

Michal Přichystal

Drnholec (okr. Břeclav)

„Malé hajdy“, parc. č. 8230.

Pozdní středověk. Vesnice/městečko. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., př. č. 28/2020.

Lokalizace: S-JTSK – -610797, -1194177

V březnu 2020 provedli pracovníci Regionálního muzea v Mikulově, p. o., povrchovou prospekci v polní trati „Malé hajdy“ s cílem lokalizovat pozdně středověké nálezy, které jsou již od konce 80. let uloženy v muzeu (inv. č. A/M 1033). Dosud uváděná lokalizace (Jelínková et al. 2002, 429) spíše odpovídá lengyelskému

sídlišti, které bylo identifikováno pod stejným traťovým názvem (Peška 1993).

Během povrchového sběru byly nalezeny početné keramické fragmenty z pozdního středověku na poli podél pravého břehu Akátového potoka a paralelní polní cesty jihovýchodně od opuštěné hájenky do vzdálenosti přibližně 300 metrů. Je možné, že se jedná o zaniklou středověkou vesnici Vrbice nebo Vrbany.

Literatura

Jelínková, D., Kavánová, B., Unger, J. 2002: Soupis středověkých nalezišť. In: S. Stuchlík (ed.): *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 20. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 419–443.

Peška, J. 1993: Siedlung des Volkes der Kultur mit Mährischer bemalter Keramik in Drnholec (Bez. Břeclav). *Přehled výzkumů* 1989, 25.

Summary

Fragments of late medieval pottery were discovered during a surface survey in Drnholec (Břeclav District); their localisation might correspond to the deserted medieval villages of Vrbice or Vrbany.

Kristína Piačková, František Trampota

Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov) „Za Humny“ (bývalá cihelna), parc. č. 216/1.

Středohradištní období (RS3). Pohřebiště/hřbitov. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., inv. č. 310.691–310.716.

Lokalizace: S-JTSK – -556382.98, -1131743.83

Ve dnech 25. 2. – 26. 3. 2020 proběhl záchraný archeologický výzkum vyvolaný rozšířením těžebního pole ve východní části areálu bývalé cihelny, dnes recyklačního závodu firmy Očenášek. Jedná se o prostor jedné z nejstarších, v odborném tisku registrovaných, archeologických lokalit v geografickém regionu Prostějovska – první zpráva o existenci slovanského pohřebiště byla publikována F. Faktorem (1896). Pohnuté osudy prvních zde objevených kostrových hrobů barvitě líčí I. L. Červinka (1900, 81) slovy: „Z jara 1899 otevřeny byly v nejzápadnější dosud řadě

Obr. 63. Držovice. Raně středověký kostrový hrob s pohřbem koně. Foto P. Fojtík.

Fig. 63. Držovice. An early medieval inhumation grave with a horse burial. Photo by P. Fojtík.

4 hroby, všem byly už odebrány nohy až za kolena, a když jsem do cihelny došel, měli dělníci na vyčnívajících hnátech zavěšené kabáty a klobouky“. Řádově cca stovka hrobů porůznu otevřená v letech 1896–1939 poukazuje na dlouhodobě užívanou raně středověkou vesnickou nekropoli s počátkem pohřbívání patrně již v 8. století a přes období velkomoravské snad kontinuálně zde setrvávající až do mladší doby hradištní; dle nálezů mincí bezpečně do průběhu 11. století. Vedle spíše epizodní záchrané akce několika dalších rozrušených hrobů, realizované v roce 1964 I. Peškařem (1965), připomeňme též náhodný objev bojovníckého hrobu jezdce – lukostřelce pohřbeného spolu se svým koněm, učiněný zde v roce 2014 (Fojtík 2015).

Na aktuálně skryté ploše byly zjištěny jen velmi těžko rozlišitelné zásypy 6 hrobů. Hrob č. 1 obsahoval *in situ* pouze distální část dolních končetin dospělé jedince, při jehož patních kostech byly nalezeny drobné železné přezky s obdélými destičkami osazenými bronzovými nýtky, zbylá část skeletu byla jen velmi torzovitě rozmetána v zásypu hluboké hrobové jámy, která poskytla i drobný fragment kostěného hřebene. V hrobě č. 2 byl pietně uložen kůň, jehož všechny čtyři končetiny nesly stopy nepochybně záměrných tříštivých zlomenin (obr. 63). Skelet dospělého jedince pochovaného v hrobě č. 3 naznačuje pravděpodobně uložení či spíše jen vhození částí nebožtíka do jámy v poloze na břiše, nebo odráží devastující sekundární manipulaci, kdy došlo k otočení celé horní poloviny těla. Velmi zajímavou terénní situaci poskytl hrob č. 4. V ústí rozměrné hrobové jámy byla nalezena keramická nádoba dokládající složitější pohřební obřady v podobě smuteční tryzny. Nad jejím dnem byly patrné obrysy rakve obsahující dva následné pohřby. Kosterní pozůstatky původně pohřbeného muže vybaveného železným nožem, kamenným brouskem, železnou ocílkou (nesoucí v korozivní vrstvě zřetelné zbytky textilie) a souborem kamenných nástrojů pravěkého stáří, druhotně používaných jako křesací kameny, byly po částečném zetlení přemístěny k jednomu z konců rakve, a došlo k uložení dospělé ženy, opatřené dvěma drobnými bronzovými náušnicemi, patrně i spolu s menší keramickou nádobkou zdobenou příznačným středohradištním dekorem (obr. 64). Hrob č. 5 skrýval skelet dospělého jedince vybaveného na „cestu do záhrobí“ pazourkovým úštěpem, a především větším železným nožem s dochovanými zbytky dřevěné rukojeti. V hrobové jámě č. 6 byly nalezeny pouze torzovitě a zcela zpřeházené zbytky kostry malého dítěte, snad novorozence nebo kojence.

Výše přiblížené hroby významným způsobem dokreslují početný soubor starších nálezů, které však postrádají dnes již samozřejmou pečlivou terénní dokumentaci, ale i původní náleзовé soubory (souhrnně Fojtík, Šmíd 2008, 19, 51–54, 79–80, 103–104, tab. 1: 1–2, 37–41, 59: 1–10; 73: 1). Situace zachycená v hrobě č. 4 je pak nezvyklou ukázkou nakládání s těly zemřelých u Slovanů velkomoravského období. Velmi cenný je i pohřeb koně v hrobě č. 2.

Literatura

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská, Země a Lid 1, 2. Brno: Muzejní spolek v Brně.

Faktor, F. 1896: Staroslovanské pohřebiště u Držovic. *Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci* XIII, 166.

Fojtík, P. 2015: Držovice na Moravě (okr. Prostějov). Hliník bývalé cihelny, parc. č. 216/1. *Přehled výzkumů* 56(2), 258–259.

Fojtík, P., Šmíd, M. 2008: *Slovanské hroby a pohřebiště na Prostějovsku*. Pravěk, Supplementum 18. Brno: Ústav archeologické památkové péče.

Peškař, I. 1965: *Kostrové hroby – slovanská kultura*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX196500956. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.